

Fotografia conjunta dels participants a la darrera cimera del G20 a Toronto, el dia 27 de gener passat.

Receptes a discreció

La darrera reunió del G20 a Toronto es va acabar amb un únic consens: la constatació que els membres del grup discrepen sobre quina és la via per a consolidar la recuperació. Contracció de la despesa pública o estímuls al creixement? EL TEMPS ha preguntat a diversos experts sobre aquesta dicotomia, i tots coincideixen en una cosa: l'amenaça d'una depressió profunda no s'ha esvaït, ni de bon tros.

La reunió del G20 dels dies 26 i 27 de juny, a Toronto, va inaugurar una nova era en les relacions d'aquest organisme: l'era dels desacords amistosos. La reunió dels vint països més industrialitzats i emergents es va acabar amb un comunicat que fa palesa la col·lisió dels diversos governs a l'hora de formular les eixides més adients a la crisi. L'opció d'aplicar

mesures a mida per a cada país marquen un punt d'inflexió en l'organisme, que va actuar a l'uníson per eixir de la crisi, a Washington (novembre de 2008) i a Londres (abril de 2009), però que a l'etapa de recuperació ha començat a discrepar obertament. La solució, a Toronto, fou oferir un menú a la carta, de manera que cada estat pugui posar al seu plat l'oferta que més li convingui.

El resultat de la cimera és una eixida diplomàtica amb què ningú no combrega al cent per cent, però que tampoc ningú no abomina. Perquè tothom estiguera content, no hi havia cap més opció que elaborar una declaració extensa –dinou pàgines– i plena d'eufemismes que deixa moltes portes obertes. Al comunicat, els governs dels vint països més poderosos del món es comprometen a engegar “plans creïbles, aplicats convenientment i que afavoresquen el creixement per aconseguir la viabilitat fiscal, de manera diferenciada i ajustada a les circumstàncies nacionals”.

La diversitat de posicions manifestada el dia abans de la trobada no convidava a gran cosa més. Mentre els països emergents veuen com se'ls enfila l'economia, els països més desenvolupats batallen per fer valer les seues propostes. Condicionats com estan per l'explosió del deute públic i privat i els dubtes persistents sobre la fortalesa de la recuperació econòmica, els Estats Units i la Unió Europea defensaven estratègies diferents. La UE, i molt especialment Alemanya, vol imposar a curt termini el rigor fiscal i el control sobre els comptes públics. Per a la Casa Blanca, la prioritat havia de ser mantenir els estímuls públics

a l'economia. Amb aquesta posició s'alineaven els països emergents, temorosos que l'excessiu zel fiscal europeu deprimira la demanda interna als països i carregara sobre ells el pes de la recuperació. Com sintetitza el professor Carlos Gutiérrez Hita, de la Universitat Miguel Hernández d'Elx, "es podria dir que la posició dels Estats Units és pro-mercat, amb mesures al vell estil keynesià, i l'orientació d'Europa és pro-estat, tot aplicant, no obstant això, mesures molt més en la línia neoliberal".

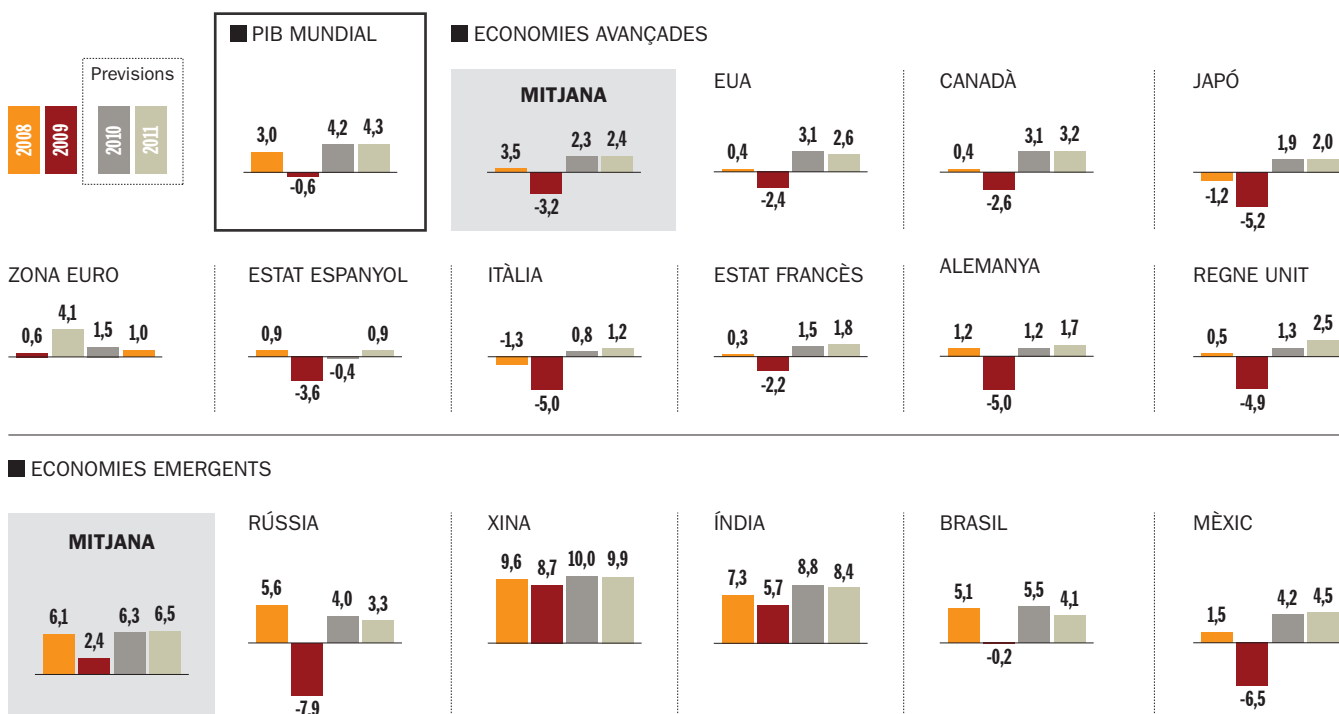
Vista la impossibilitat d'arribar a un consens, el G20 va fer una crida a mantenir el control dels comptes públics, però sense especificar quins instruments cal activar. Els països desenvolupats, això sí, es van comprometre a "reduir el dèficit públic a la meitat per al 2013 i començar a reduir el pes del deute públic en relació amb el PIB a partir del 2016". L'ambigüitat a l'hora d'especificar els instruments soterra del tot la unitat d'acció de què havia fet gala el G20 a final del 2008, quan acordaren de donar suport a conjunts fiscals i monetaris bilionaris per tal d'evitar el col·lapse econòmic.

Tants caps, tants barrets. És un error que el G20 promoga una mena de *campe qui puga –o com puga–*? A parer dels tres experts consultats per EL TEMPS, les diverses conjuntures justifiquen que no es dissenyen polítiques conjuntes. Per a Carlos Gutiérrez Hita, professor d'economia aplicada de la Universitat Miguel Hernández d'Elx (UMH), "les necessitats dels uns i dels altres són diferents" i per això cal que "cada país o zona econòmica aplique les pròpies mesures". La impossibilitat d'arribar a una posició única "no és un fracàs, sinó una prova de bona voluntat forçada per les circumstàncies actuals, en què la demanda i l'oferta mundial van més interrelacionades que en cap altra època".

En la línia d'allò que ha manifestat el G20, José García Montalvo, professor d'economia de la Universitat Pompeu Fabra, apunta que "caldría cercar un equilibri entre un augment accelerat i insostenible de la despesa pública, que motiva una espiral de dèficit incontrolable, i el manteniment d'un cert estímulo per part del sector públic davant la debilitat de la deman-

da privada". Amb tot, García Montalvo apunta que, "a la pràctica, molts països no tenen opció". "Per exemple, algú pensa que Grècia podria realitzar un programa d'expansió de la despesa pública? No. Els Estats Units defensen aquesta política expansiva perquè no té dificultats per a finançar el seu dèficit públic (la Xina i els països emergents estan encantats de poder comprar bons i lletres dels Estats Units i, per tant, hi ha prou demanda a tipus molt baixos). Alguns altres països, com ara Espanya o Irlanda, no s'ho poden permetre perquè els mercats internacionals han perdut la confiança en les seues economies i no creuen que amb el dèficit acumulat fins al moment puguen continuar incorrent en grans dèficits [...]. El cas alemany és diferent: té credibilitat i els tipus de deute hi han anat baixant mentre els d'uns altres països pujaven. Però en aquest cas, la història i la psicologia de la població i dels seus polítics és molt important: malgrat que potser podrien fer polítiques més expansives, no les fan perquè així redueixen un deute que, en principi, és manejable." Respecte al govern germànic, Vicent

Evolució del PIB

Font: Fons Monetari Internacional.

García Montalvo:
“Hi ha molts riscos de recaiguda”

JORDI PLAY

Pallardó, hi és molt crític. Aquest professor de la Universitat de València i director de l'Observatori de Conjuntura Internacional, opina que “els països amb superàvit per compte corrent i marge pressupostari han de mantenir i fins i tot augmentar els estímuls a les seues economies”.

Gutiérrez Hita:
“La crisi té forma d'U amb una vall molt allargada”

EL TEMPS

Amb peus de plom. Segons els especialistes consultats per a aquest reportatge, el ministre de Finances canadenc, Jim Flaherty, amfitrió de la cita a Toronto, no anava errat quan va afirmar que “podria ser que caminàrem cap a una recessió”. El risc d'una recaiguda, segons Pallardó, “no s'ha

Vicent Pallardó:
“Alemanya ha d'augmentar els estímuls”

PRATS I CAMPS

dissipat” i perilla d'augmentar “si es produeix un enduriment fiscal de tots els països simultàniament”. “Si tots retallen alhora, l'economia mundial, i sobretot l'europea, es parará durant uns quants anys”. Tampoc no ho veu gens clar Gutiérrez Hita. Per al professor de la UMH, si bé “pot haver-hi repunts estacionals”, la crisi actual “seguirà una línia en forma d'U, amb una vall molt més llarga que no creuen molts governs i economistes”. “Hem tocat fons, però alguns països hi romandran més temps que uns altres”, diu.

El professor García Montalvo és el més pessimista quan hom li demana pel futur. A parer seu, hi ha “molt risc d'una recaiguda”. “El sector immobiliari no acaba de recuperar-se. La liquiditat de molts mercats no ha tornat (per exemple, els de titulació), la banca continua en *life support* [suport vital bàsic] a molts països i té dificultats per a refinançar-se, el creixement s'ha reduït o detingut a molts països i, per a acabar-ho d'arrodonir, l'onada d'anuncis sobre reducció del déficit (especialment a Europa) no ajudarà a dissipar el risc de recaiguda”. A més a més, segons l'opinió d'aquest professor, mentre “els Estats Units creixen a un ritme raonable”, la zona euro encara no ha passat la fase pitjor de la crisi.

Violeta Tena

Refundar el capitalisme o apuntalar-lo?

Ho va expressar solemnement Nicolas Sarkozy quan una cadena d'esdeveniments van ser a punt de causar el col·lapse del sistema financer. El president francès va proclamar el setembre de 2008 que calia “refundar el capitalisme” per reconstruir, “partint de zero”, el sistema financer internacional, tal com s'havia fet l'any 1944 a Bretton Woods, d'on van eixir les línies bàsiques de l'ordre econòmic posterior a la Segona Guerra Mundial. Tanmateix, la promesa de Sarkozy s'ha quedat en poc més que xerrameca buida i algunes de les reformes que s'hi van apuntar s'han anat desdibuixant. La cimera del G20, de fet, va ajornar una mesura que implica augmentar els requisits de capitalització dels bancs, considerada la punta de llança de la reforma financera esbossada en reunions anteriors. La mesura “serà adoptada de forma progressiva” perquè “siga consistent amb una recuperació sostenible”.

Per al professor de la Universitat de València, Vicent Pallardó, “es va avançant seriosament en les propostes de reforçar la capitalització, la liquiditat i la previsió enfront del risc a les entitats bancàries”. “La millor prova –diu– és que els *lobbies* bancaris internacionals comencen a llançar càlculs, prou exagerats, sobre l'impacte negatiu que tindran en les economies aquestes noves mesures”. Siga com siga, els tres experts coincideixen a criticar la pretensió de Sarkozy de *refundar* el capitalisme. “No hi ha model alternatiu creïble –addueix Vicent Pallardó–. Ara bé, sí que cal fer canvis en la regulació i la supervisió del sistema, com també en el funcionament estructural, deficient, de no pas poques economies.”